U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu ve věcech volebních, ve věcech místního a krajského referenda a ve věcech politických stran a politických hnutí složeném z předsedy senátu Tomáše Langáška (soudce zpravodaj), soudců Josefa Baxy, Radana Malíka, Petra Mikeše, Pavla Molka, Miloslava Výborného a soudkyně Daniely Zemanové v právní věci navrhovatele: **J. H.**, proti odpůrcům: **1) Ing. Miloš Zeman**, bytem Pražský hrad, Praha 1, **2) Ivana Zemanová**, bytem Pražský hrad, Praha 1, oba zastoupeni JUDr. Markem Nespalou, advokátem, se sídlem Vyšehradská 21, Praha 2, a **3) Státní volební komise**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/4, Praha 4, týkající se návrhu na vyslovení neplatnosti druhého kola volby prezidenta republiky,

takto:

I. Návrh **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Volební stížnost

[1] Nejvyšší správní soud obdržel dne 6. února 2013 návrh na neplatnost části volby prezidenta republiky, jímž se výše uvedený navrhovatel domáhal vyslovení neplatnosti druhého kola volby prezidenta konaného ve dnech 26. a 27. ledna 2018 a nařízení opakování této části volby. Dle názoru navrhovatele došlo ze strany odpůrce 1) k tak závažnému porušení zákona č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky), ve znění pozdějších předpisů, které hrubě ovlivnilo výsledek volby. Prostřednictvím billboardů, novinových inzerátů a dalších médií totiž bylo propagováno heslo „*STOP IMIGRANTŮM A DRAHOŠOVI, TATO ZEMĚ JE NAŠE! VOLTE ZEMANA!*“ Šíření tohoto hesla zajišťoval spolek Přátelé Miloše Zemana, z. s., který je řízen přímými podřízenými odpůrce 1). Navrhovatel z toho dovozuje, že uvedený spolek fakticky ovládá právě odpůrce 1), který tak uvedené tvrzení šířil prostřednictvím tohoto spolku. Sám navíc v předvolební debatě vysílané na televizi Prima uvedl: „*Až na jednu výjimku, která se jmenuje Jiří Drahoš, všichni čeští politici souhlasí s tím, že bychom na naše území neměli přijímat nelegální migranty.*“

[2] Uvedené tvrzení přitom nepřímo spojuje Jiřího Drahoše, protikandidáta odpůrce 1), s přijímáním imigrantů, což je však nepravdivá informace. Jiří Drahoš se opakovaně vyjádřil proti přerozdělování imigrantů prostřednictvím kvót. Imigrační problematika přitom byla stěžejním tématem zaznívajícím ve veřejném prostoru v průběhu druhého kola prezidentské volby a velké množství voličů se rozhodlo dát svůj hlas odpůrci 1) právě proto, že Jiřího Drahoše považovalo za proimigračního kandidáta. Rozdíl hlasů mezi oběma kandidáty, kteří se účastnili druhého kola volby, činil přibližně 150 000. Stačilo tak, aby nepravdivá volební kampaň přesvědčila 75 000 voličů, aby hlasovali pro odpůrce 1). To navrhovatel považuje za dostatečný důkaz o tom, že nebýt jím uvedeného porušení zákona, mohl být prokazatelně zvolen jiný kandidát.

[3] Navrhovatel si je vědom toho, že Jiří Drahoš měl v průběhu volební kampaně dostatek prostoru pro reakci a vyvrácení tvrzení odpůrce 1). Dle jeho názoru se však soustavným zdůrazňováním „proimigrantského" přístupu Jiřího Drahoše utvořila početná skupina voličů, kteří jakékoli dementi z jeho strany považovali za lživé. Navrhovatel je tak přesvědčen, že to, že měl kandidát dostatek času vyvrátit nepravdivě šířené informace o své osobě, automaticky neznamená, že je skutečně mohl vyvrátit a snížit jejich vliv na výsledek volby.

[4] Navrhovatel dále poukázal na další nezákonnosti ve vedení volební kampaně odpůrce 1), v jejichž případě však uznává, že patrně samy o sobě hrubě výsledek volby neovlivnily. V prvé řadě zmínil netransparentní financování volební kampaně odpůrce 1), který prostřednictvím spolku Přátelé Miloše Zemana skrýval své skutečné sponzory. Odpůrce 1) navíc vystupoval ve čtyřech televizních debatách, zatímco Jiří Drahoš pouze ve dvou. Navrhovatel sice uznává, že Jiří Drahoš měl možnost se zúčastnit všech debat, nicméně sám odpůrce 1) zpočátku tvrdil, že se zúčastní nejvýše dvou. Provozovatelé televizního vysílání měli upravit své vysílání tak, aby zajistili vyváženost a objektivitu vysílání, tedy vysílat debaty pouze v případě, že se jich zúčastní oba kandidáti.

[5] V závěru navrhovatel apeloval na Nejvyšší správní soud, aby deklaroval, že „*intenzivní a soustavné používání neférových způsobů vedení volební kampaně, zjevně způsobilých vychýlit jazýček na vahách ve prospěch takového kandidáta, je nepřípustné.*"

II. Průběh řízení

[6] Nejvyšší správní soud zaslal návrh k vyjádření odpůrcům.

[7] Státní volební komise pouze uvedla, že dohled nad dodržováním pravidel volební kampaně a jejího financování nespadá do její působnosti, a proto nedisponuje žádnými informacemi, jimiž by mohla tvrzení navrhovatele potvrdit či vyvrátit.

[8] Odpůrci 1) a 2) ve svém společném vyjádření uvedli, že skutečnosti uváděné navrhovatelem nebyly způsobilé hrubě ovlivnit volbu prezidenta republiky. Navrhovatel dle jejich názoru pouze prezentuje své dojmy, bez relevantních důkazů. Odpůrci zcela odmítají tvrzení navrhovatele o ovládání spolku Přátelé Miloše Zemana odpůrcem 1). Také názor, že zdůrazňování „proimigrantského" přístupu Jiřího Drahoše vytvořilo uzavřenou sociální skupinu, považují odpůrci za nepodložené subjektivní přesvědčení navrhovatele.

Ani svá další tvrzení ohledně toho, že odpůrce 1) skrýval své sponzory, navrhovatel nijak nepodložil. Námitka ohledně neúčasti Jiřího Drahoše postrádá jakýkoli vztah k výsledku voleb, což ostatně uznává i navrhovatel. Odpůrci dále poukázali na novelizaci zákona o volbě prezidenta republiky, která přinesla požadavek, aby tvrzené porušení zákona hrubě ovlivnilo výsledek volby; nestačí již tedy pouhá možnost, že se tak mohlo stát. Odpůrci tedy nesouhlasí s navrhovatelem, že tato novelizace fakticky žádnou změnu nepřinesla. Jelikož navrhovatel nepředložil žádný důkaz o tom, že by jím tvrzené porušení zákona dosahovalo takové intenzity, že pokud by k nim nedošlo, nebyl by vítězný kandidát vůbec zvolen, navrhují odpůrci návrh zamítnout.

[9] Podáním doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 13. února 2018 doplnil navrhovatel volební stížnost o citaci výroku Alberta Einsteina: „*Je to smutná epocha, kdy je snadnější rozbít atom, než zničit pomluvu.*“

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Podle § 66 zákona o volbě prezidenta republiky v platném a účinném znění se může každý občan zapsaný do stálého seznamu, zvláštního seznamu vedeného zastupitelským úřadem, navrhující poslanci, navrhující senátoři nebo navrhující občan, do sedmi dnů po vyhlášení celkového výsledku volby prezidenta republiky Státní volební komisí, podáním návrhu na neplatnost volby prezidenta domáhat ochrany u soudu, má-li za to, že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který hrubě ovlivnil výsledek volby prezidenta.

[11] Odpůrci 1) a 2) mají pravdu, že citované ustanovení doznalo od minulé (historicky první) přímé volby prezidenta republiky změny, a to na základě novelizace provedené zákonem č. 322/2016 Sb., kterým se mění volební zákony a další související zákony. Zatímco jeho znění účinné do 31. prosince 2016 umožňovalo navrhovateli podat návrh (a soudu návrhu vyhovět) tehdy, měl-li za to, „*že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který* ***mohl ovlivnit*** *výsledek volby prezidenta*,“ od následujícího dne je již třeba, „*že byla porušena ustanovení zákona způsobem, který* ***hrubě ovlivnil*** *výsledek volby prezidenta*“ (zvýraznil Nejvyšší správní soud). Jen pro úplnost lze podotknout, že stejná změna se promítla i do ostatních volebních zákonů (srov. např. § 87 odst. 3 až 5 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění účinném od 1. ledna 2017). Již na první pohled je zřejmé, že mezi původním a novým zněním zákona, tedy mezi formulací „mohl ovlivnit“ a „hrubě ovlivnil“, je významový rozdíl, jehož důsledky pro posuzování návrhů na neplatnost volby prezidenta republiky se volební senát Nejvyššího správního soudu (dále též „volební senát“) zabýval v usnesení č. j. Vol 16/2018-33 ze dne 15. února 2018. Z tohoto usnesení vyplývá, že nyní již bude pro vyhovění volební stížnosti nutné, aby bylo v řízení podle § 90 s. ř. s. prokázáno, že došlo k porušení některého zákonného ustanovení upravujícího průběh volebního procesu a že tato protizákonnost ovlivnila (nikoli pouze mohla ovlivnit) výsledek voleb, a to hrubým způsobem. Ve zbytku postačí na citované usnesení odkázat.

[12] S těmito východisky přistoupil volební senát k posouzení návrhu. Navrhovatel zpochybňoval pouze průběh druhého kola volby prezidenta, jehož vítězem se stal odpůrce 1) s rozdílem 152 184 hlasů oproti soupeři. Skutečnosti tvrzené navrhovatelem (ukázaly-li

by se jako porušení zákona) by tedy prokazatelně musely pohnout alespoň 76 092 voličů k tomu, aby svůj hlas ve druhém kole odevzdali odpůrci 1) a nikoli jeho protikandidátu.

[13] Podle § 35 odst. 1 zákona o volbě prezidenta republiky se volební kampaní rozumí „*jakákoli propagace kandidáta na funkci prezidenta republiky nebo volební agitace v jeho prospěch, zejména veřejné oznámení určené na jeho podporu nebo sloužící v jeho prospěch, včetně jakékoli doprovodné akce, za které se poskytne nebo obvykle poskytuje úplata. Za volební kampaň se považuje i sdělení v neprospěch jiného kandidáta na funkci prezidenta republiky*." Volební kampaň začíná dnem vyhlášení volby prezidenta a končí vyhlášením celkových výsledků volby (§ 35 odst. 3 zákona o volbě prezidenta republiky). Zákon též požaduje, aby volební kampaň probíhala „*čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidátech zveřejňovány nepravdivé údaje*" (odstavec 4 citovaného ustanovení). „*Propagace nebo volební agitace šířené prostřednictvím komunikačních médií musí obsahovat informaci o jejich zadavateli a zpracovateli; to platí obdobně i pro využití velkoplošných zařízení a sdělení v neprospěch kteréhokoli kandidáta na funkci prezidenta republiky. Kandidáti jsou povinni označit svým jménem a příjmením jimi využité prostředky volební kampaně. Registrované třetí osoby jsou povinny jimi využité prostředky volební kampaně označit názvem, zkratkou nebo jménem a příjmením a evidenčním číslem registrované třetí osoby přiděleným Úřadem*" (odstavec 5; zákon má na mysli Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí).

[14] Nejvyšší správní soud i Ústavní soud již v minulosti v řadě svých rozhodnutí posuzovaly stížnosti na průběh volební kampaně, a to ve volbách do Poslanecké sněmovny či Senátu Parlamentu, do zastupitelstev územních samosprávných celků i v historicky první přímé volbě prezidenta republiky. V prvé řadě je třeba připomenout, že „*smyslem volební kampaně je snaha aktérů politického boje o získání co největší přízně voličů pro své kandidáty a volební programy. Jejími základními funkcemi jsou proto informovanost, identifikace a mobilizace. Podstata volební kampaně spočívá v tzv. politické komunikaci, a to jak mezi kandidujícími subjekty navzájem, tak především mezi kandidáty (zejména politickými stranami) a voliči (potenciálními i skutečnými ...). V podmínkách demokratického státního režimu a svobodných voleb bývá obvyklé, že kandidáti a jejich stoupenci využívají vedení pozitivní i negativní kampaně. Ostatně citovaná zákonná úprava výslovně zmiňuje vedení kampaně i v neprospěch jiného kandidáta na funkci prezidenta republiky, tedy negativní kampaň*" (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. února 2013 č. j. Vol 44/2013-72, č. 2833/2013 Sb. NSS). Zveřejňování informací o jednotlivých kandidátech a jejich politickém projevu je chráněno svobodou projevu a právem na informace (čl. 17 Listiny základních práv a svobod), ruku v ruce s ochranou svobodné soutěže politických sil v demokratické společnosti (čl. 22 Listiny základních práv a svobod). „*Je proto zcela přirozené, že kandidující politické* [subjekty] *voliče nejen přesvědčují o tom, že právě jejich nabídka je nejlepší, nýbrž zcela legitimně se snaží je i odradit od nabídky svých politických soupeřů*" (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. června 2006 č. j. Vol 5/2006-46, č. 944/2006 Sb. NSS). Volba prostředků, jimiž volební kampaň povede, je plně na kandidujícím subjektu (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. června 2006 č. j. Vol 17/2006-25, č. 962/2006 Sb. NSS).

[15] Stejně jako další volební zákony i zákon o volbě prezidenta republiky požaduje, aby byla volební kampaň vedena „čestně a poctivě" (§ 35 odst. 4), aniž by však, kromě požadavku pravdivosti údajů zveřejňovaných o kandidátech, legálně definoval, co se těmito

pojmy myslí. Soudy proto „*musí vycházet nejen z toho, jak jsou tyto pojmy chápány v běžném životě, ale současně musí i přihlížet k charakteru volební kampaně, která má jistě svá specifika vyplývající z vyostřeného střetu mezi jejími aktéry, kteří se jednak snaží získat podporu pro svůj volební program, jednak podlomit důvěru k volebnímu soupeři*“ (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. června 2006 č. j. Vol 45/2006-17, č. 963/2006 Sb. NSS). V průběhu volební kampaně „*jsou voličům často velmi emocionální a vyostřenou formou předkládány argumenty, které mají ovlivnit jejich volební chování a rozhodnutí, koho budou volit. Smyslem volební kampaně v pluralitní demokracii však je nepochybně také to, aby byly posouzeny i ty nejkontroverznější otázky programu politických stran a kandidátů obecně, tak i jejich osobních vlastností a způsobilosti zastávat volenou veřejnou funkci. Jen v takovém případě budou moci voliči rozhodovat se znalostí věci a jen tak může být naplněna ústavní zásada, podle které je lid zdrojem veškeré státní moci. Pokud volební zákon hovoří o požadavku čestného a poctivého vedení volební kampaně, má tím na mysli to, co se dříve označovalo jako čistota voleb (srov. § 56 odst. 1 zákona č. 75/1919 Sb., kterým vydává se řád volení v obcích republiky Československé). Nelze však tyto pojmy vykládat z hlediska soukromého práva a obecné morálky, neboť jde o jejich použití v podmínkách volební kampaně, která není ničím jiným než bojem o hlasy voličů. Jeho negativní projevy lze regulovat, nelze je však zákonem vyloučit*“ (nález Ústavního soudu ze dne 26. ledna 2005 sp. zn. Pl. ÚS 73/04; N 17/36 SbNU 185; 140/2005 Sb.; ve věci senátora Nádvorníka).

[16] Jádrem volební stížnosti jsou výtky navrhovatele proti způsobu, jakým odpůrce 1), respektive spolek Přátelé Miloše Zemana, vedl volební kampaň. Navrhovatel se domnívá, že ústřední slogan „*STOP IMIGRANTŮM A DRAHOŠOVI, TATO ZEMĚ JE NAŠE! VOLTE ZEMANA!*“ vytvořil ve voličích dojem, že Jiří Drahoš je proimigračním kandidátem, což však není pravda. Touto částí volební kampaně vítězného kandidáta, odpůrce 1), se volební senát obšírně zabýval v usnesení č. j. Vol 16/2018-33 ze dne 15. února 2018. Závěry z tohoto usnesení lze plně zopakovat i při posouzení tohoto návrhu.

[17] Zaprvé, šíření uvedeného sloganu v období před volbami považuje volební senát za obecně známou skutečnost ve smyslu § 121 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (aplikovaného v tomto řízení na základě § 64 s. ř. s.), tedy za skutečnost, jíž není třeba dokazovat.

[18] Dále se volební senát zabýval otázkou, zda lze šíření výše uvedeného sloganu přičítat odpůrci 1). Volební senát považuje za nesporné, že posuzovaná volební kampaň je odpůrci 1) přičitatelná. Spolek, který zajišťoval její průběh, ve svém názvu obsahuje jméno odpůrce 1) a je řízen jeho blízkými spolupracovníky. Volební senát proto považuje za krajně nepravděpodobné, že by odpůrce 1) na kampaň, která byla bezpochyby vedena v jeho prospěch, neměl žádný vliv nebo že ji jako svou kampaň neakceptoval. Nyní posuzovaná situace je tudíž odlišná od situace před pěti lety, kdy Nejvyšší správní soud nezjistil spojení mezi volebním týmem odpůrce 1) a zadavatelem inzerátu, který byl tehdy shledán protizákonným (srov. například usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. února 2013 č. j. Vol 44/2013-72, č. 2833/2013 Sb. NSS). Navíc, jak upozornil navrhovatel, sám odpůrce 1) během jedné z televizních debat (Česko hledá prezidenta, vysílaná dne 23. ledna 2018 od 20:15 na FTV Prima), pronesl výrok, který se svým obsahem shoduje s heslem šířeným formálně spolkem Přátelé Miloše Zemana (viz výše). Z toho lze usuzovat, že volební slogan „*STOP IMIGRANTŮM A DRAHOŠOVI, TATO ZEMĚ JE NAŠE! VOLTE*

ZEMANA!“ nebyl propagován bez vědomí odpůrce 1) či dokonce proti jeho vůli, nýbrž zcela zapadal do rámce, jaký své kampani nastavil právě odpůrce 1).

[19] Lze rovněž připomenout, že výběr tohoto tématu volební kampaně či způsob jeho prezentace nelze samy o sobě považovat za protiprávní. „*Zcela přirozenou součástí volební kampaně je zdůrazňování hodnot a postojů, které hodlá kandidát po svém případném zvolení zastávat*“ (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. února 2013 č. j. Vol 42/2013-85). Migrační politika je v současné době jedním ze zásadních společenských témat, a kandidátu na prezidenta republiky tak nelze vyčítat, že v rámci volební kampaně prezentuje své názory i na tuto problematiku. Zároveň je zcela logické, že se odpůrce 1) i v této oblasti vymezoval proti svému soupeři, neboť v případě shodného názoru obou kandidátů by se mohli voliči jen stěží rozhodovat, kterému z nich dají svůj hlas, považují-li migraci za otázku, na níž by se měl i v prezidentské volbě „lámat chleba“. Pokud volební tým odpůrce 1) využil poněkud odlišných názorů Jiřího Drahoše a vykreslil jej jako osobu k imigraci (či obecně k cizincům) vstřícnou, nelze to považovat za porušení pravidel vedení volební kampaně, pro niž je charakteristická personalizace, hyperbolizace, symboličnost a zkratkovitost (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. února 2013 č. j. Vol 33/2013-45, č. 2832/2013 Sb. NSS). Navíc sám navrhovatel uznal, že Jiří Drahoš měl v průběhu volební kampaně dostatek času a prostoru aby své postoje voličům vysvětlil a případně vyvrátil či uvedl na pravou míru tvrzení šířená o své osobě ze strany svého konkurenta. Z toho, že v tomto ohledu nemusel (anebo pro navrhovatelem tvrzenou „zatvrzelost“ části voličů nemohl) být úspěšný, nelze dovozovat, že se odpůrce 1) svou volební kampaní dopustil porušení zákona.

[20] Slogan „*STOP IMIGRANTŮM A DRAHOŠOVI, TATO ZEMĚ JE NAŠE! VOLTE ZEMANA!*“, na němž navrhovatel postavil jádro své argumentace, lze jistě – jako ostatně celou řadu jiných politických sloganů jiných politických subjektů v mnoha volbách zejména v posledních letech – hodnotit jako povrchní a prázdný, se zanedbatelným přínosem pro ono *millovské* tržiště idejí (*marketplace of ideas*; koncept připisovaný mimo jiných Johnu Stuartu Millovi na základě jeho díla *O svobodě/On Liberty*). Nutno však připustit, že byl zřejmě z hlediska zamýšleného účinku přímočarý – jeho obsahem je výzva k volbě jednoho kandidáta (volte Zemana) a k zabránění vítězství konkurenčního kandidáta (stop Drahošovi), a zkratkovitá upoutávka na téma zabránění migrace, na němž se kandidát Miloš Zeman v kampani zejména profiloval (stop imigrantům, tato země je naše, tedy *cizinec není našinec*), s podprahovým sdělením, že konkurenční kandidát naopak imigraci podporuje (*vítáme naše cizince*, slovy známé filmové pohádky). Jakkoli lze souhlasit s navrhovatelem, že jde o signál zavádějící či dokonce nepravdivý, neboť stanovisko konkurenčního kandidáta k problému imigrace bylo strukturovanější a komplexnější, vzpírající se černobílému diktátu zkratkovitého sloganu, nelze současně popřít, že se oba kandidáti v přístupu k řešení tohoto problému lišili. Hypotéza, že mnozí voliči takto vyvolané emoci podlehli a že jen v důsledku tohoto (dílčího) prvku kampaně se rozhodli hlasovat pro vítězného kandidáta, je však spekulativní a především v soudním řízení, nutně postaveném na faktech, nikoli dojmech, neuchopitelná. Koneckonců, volič se přece může rozhodnout jakkoliv. Až do poslední chvíle při své tajné volbě může uplatnit jakákoliv rozhodovací kritéria, včetně kritérií politicky zcela irelevantních, nebo dokonce nahodilých či žádných. Nezpovídá se nikomu, jen svému svědomí. „Nápravu“ – z pohledu navrhovatele – nelze zajistit pořadem práva, nýbrž (díky ústavnímu principu vlády na omezený čas) příští volbou.

pokračování

[21] Nelze v této souvislosti nepřipomenout, že v roce 2013 při posuzování stížností proti zvolení odpůrce 1) prezidentem republiky poprvé, Nejvyšší správní soud v obdobné situaci poznamenal, že některá tvrzení vítězného kandidáta užitá v rámci volební kampaně se mohla řadě voličů jevit jako nekorektní, demagogická či dokonce lživá. Tatáž hodnocení mohl u některých voličů vyvolat volební slogan odpůrce 1), na který navrhovatel poukazuje nyní. Nejvyšší správní soud však dnes, stejně jako tehdy, znovu zdůrazňuje, že se nemůže stavět do pozice konečného arbitra slušnosti a etiky, neboť není jediným ochráncem korektnosti celého volebního procesu (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. února 2013 č. j. Vol 12/2013-64). Jsou to voliči, „*kterým v prvé řadě přísluší hodnotit volební kampaň jednotlivých kandidátů a chování těchto kandidátů během ní. Voličům přísluší vyhodnotit volební kampaň v celé její šíři i v jejích jednotlivostech. To se týká též morálních aspektů vedení kampaně, hodnocení toho, zda jednotlivé výroky pronesené kandidáty nejsou zavádějící, zda se kandidát neuchýlil k příliš konfrontačnímu stylu atd. Za podstatné zdejší soud považuje, aby měli kandidáti v kampani možnost, pokud tak uznají za vhodné, se vyjádřit ke krokům, i těm kontroverzním, svého protikandidáta a tím umožnit voličům, aby si sami o kandidátech udělali vlastní představu. Je pak na voličích, aby výsledek tohoto svého hodnocení promítli do rozhodnutí, jak naložit se svým hlasem. Úkolem soudu nemůže být neohraničené hodnocení volební kampaně z hledisek etiky, vhodnosti, přesvědčivosti či vkusu. Role soudu působícího ve volebním soudnictví je v daném ohledu podpůrná a nastupuje až v tom krajním případě, kdy by se volební kampaň vymanila zákonem nastaveným pravidlům pro její provádění, že by se nedalo mluvit o čestném a poctivém politickém boji. Platí přitom, že ne každé jednání v rámci volební kampaně, které může být některými voliči vnímáno jako neetické, nevhodné či nevkusné, zároveň okamžitě přesahuje rámec poctivě a čestně vedené volební kampaně, jak ji pojímá zákon o volbě prezidenta republiky, a stává se protiprávním. Je totiž nutno akceptovat, že ve volebním klání je možné počítat i s poměrně ostrými souboji jednotlivých kandidátů*“ (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. února 2013 č. j. Vol 27/2013-83).

[22] Z uvedeného vyplývá, že Nejvyšší správní soud v hlavním volebním sloganu odpůrce 1) žádné porušení zákona neshledal. Navrhovatel ve svém návrhu poukazoval i na několik dalších okolností, v nichž spatřuje porušení zákona ze strany odpůrce 1), sám však uznal, že samy o sobě vliv na výsledek volby prezidenta pravděpodobně neměly. Nejvyšší správní soud k tomu pouze podotýká, že teoreticky je možné dovodit hrubé ovlivnění výsledků volby ne jednou, ale několika dílčími nezákonnostmi, z nichž by každá zvlášť vliv na výsledek volby neměla (popřípadě ne v potřebné intenzitě), a teprve v souhrnu jej hrubě ovlivnily. V tomto případě však žádná další nezákonnost, již by bylo možné k těmto okrajovým námitkám navrhovatele „přičíst“, zjištěna nebyla, kromě toho dobrovolnou neúčast Jiřího Drahoše ve dvou televizních debatách, resp. tvrzenou změnu původního stanoviska odpůrce 1) k počtu televizních duelů, ani za nezákonnost označit nelze.

[23] Nejvyšší správní soud připouští, že pro navrhovatele, potažmo pro volební soud, je obtížné splnit zákonný požadavek a prokázat, že výsledek volby, tedy v souhrnu rozhodnutí každého z jednotlivých voličů, byl opravdu hrubě ovlivněn porušením pravidel vedení volební kampaně a jejího financování (například, jak tvrdí navrhovatelé, uváděním nepravdivých nebo zavádějících informací nebo vyvoláváním nízkých emocí, netransparentním financováním). Jedním z důvodů jsou krátké lhůty pro podání návrhu a rozhodnutí soudu spojené s omezenými možnostmi získání relevantních informací. Stěžejní překážkou je však skutečnost, že do voličovy hlavy nikdo nevidí. Nutno znovu

poukázat na již zmíněný ústavní princip tajnosti volebního práva (čl. 21 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, čl. 56 Ústavy): pokud totiž nemá nikdo, ani soud, možnost zjistit, jak který volič hlasoval, nemůže ani ověřovat, proč tak hlasoval.

[24] Za takové situace je třeba respektovat svobodný výkon volebního práva každým z voličů spojený s jeho odpovědností za vlastní volbu. Jiný přístup by ve svých důsledcích vedl k tomu, že by výsledek volby neurčovali voliči, nýbrž soudci. Tím by však byla popřena povaha České republiky jako demokratického právního státu založená na úctě k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 odst. 1 Ústavy), v níž je lid zdrojem veškeré státní moci a zdrojem legitimity všech státních orgánů, prezidenta republiky nevyjímaje (čl. 2 odst. 1 Ústavy).

IV. Závěr a náklady řízení

[25] Nejvyšší správní soud tedy neshledal návrh na vyslovení neplatnosti druhého kola volby prezidentem republiky důvodným, neboť nezjistil již v prvním kroku přezkumného algoritmu namítané porušení zákona, a proto návrh zamítl.

[26] Podle § 93 odst. 4 soudního řádu správního nemá v řízení ve věcech volebních žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce Nejvyššího správního soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 20. února 2018

Tomáš Langášek
předseda senátu